

בס"ד. שיחת ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ אודות ענינו של יום השבת (ובנדו"ד, השבת שלאחרי י"ט כסלו, כדלקמן), שבו נכללים עולים ונשלמים כל ששת ימי השבוע שלפניו, אשר, כללות העבודה שבהם היא רק הכנה ליום השבת שלאחריהם.

וכמאמר רז"ל² "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", היינו, שכל העבודה של ששת ימי החול — שנקראים כאן בשם "ערב שבת", כיון שההכנה לשבת צריכה להתחיל מיום ראשון [כפי שמצינו אצל שמאי, ש"כל ימיו חי אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה, אומר זו לשבת כו"³, וכמודגש גם במה שאומרים "היום יום ראשון בשבת", דאף שהפירוש הפשוט ד"בשבת" הוא "בשבוע", הרי ידוע מ"ש הרמב"ן בפירוש הכתוב: "זכור את יום השבת לקדשו", ש"ישראל מונים כל הימים לשם שבת, אחד בשבת, שני בשבת, כי זו מן המצוה שנצטוונו בו לזכרו תמיד בכל יום"] — היא רק טירחא והכנה לשבת.⁴

וראי' לדבר:

שבעת הימים שבכל שבוע הם בדוגמת שבעת ימי בראשית: כל יום ראשון — בדוגמת יום ראשון של הבריאה, כל יום שני — בדוגמת יום שני וכו', וכל שבת — בדוגמת שבת בראשית.⁵

ולכן: (א) בכל שבוע אומרים "היום יום ראשון", "יום שני" וכו' — אף ש"כבר עברו רבבות ימים משי"ב עד עתה"⁶, (ב) ישנו סדר אצל עובדי הוי' לומר בכל יום פרשת הבריאה דיום זה: כל יום ראשון — מ"בראשית" עד "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", כל יום שני — עד "יום שני", וכן הלאה, וביום השבת — "ויכולו" (כמו אנשי מעמד שהיו "קוראין במעשה בראשית .. ביום הראשון בראשית .. בשני יהי רקיע

(4) יתרו כ, ח.

(5) ראה גם תו"מ חמ"א ע' 273 ואילך.

(6) ראה תו"א תרומה פ, ב. לקו"ת שה"ש

כה, סע"א. ובכ"מ.

(7) סה"ש תש"ג ע' 93.

(1) ראה תו"א נח יו"ד, א. לקו"ת בהר מא,

א. ובכ"מ.

(2) ע"ז ג, סע"א.

(3) ביצה טז, רע"א. הובא בשו"ע אדה"ז

אור"ח סרמ"ב ס"י.

וכו"8). וטעם הדבר — לפי שבכל יום בשבוע חוזרים ונשנים כל הענינים שהיו ביום זה בעת בריאת העולם⁶.

וכיון שכן, הרי כשם שבתחילת הבריאה לא היתה שלימות בהבריאה (כמארז"ל⁹ ש"הי העולם חסר כו") עד ליום השבת שבו נשתכללה ונשלמה כל הבריאה שנבראת בששת ימי בראשית — כך גם בכל שבוע, שששת ימי החול הם רק הכנה כו', והשלימות שלהם היא ביום השבת שלאחריהם.

[ולהעיר, שכשם שכל עניני התורה ישנם הן בדרך כלל והן בדרך פרט¹⁰, כך גם בענין השבת, שנוסף על כללות ענינו של יום השבת שבו נעשית העלי' של כל ימי החול שלפניו, ישנו גם: (א) ענין השבת שבששת ימי החול עצמם¹¹ — שזהו הזמן המוקדש לעסק בתורה ומצוות ותפלה, שאז מופשטים מעניני החול, ולא חושבים אודות צרכי הגוף כו', כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא¹². וכשם שבשבת הכללי, כל ימי החול הם רק הכנה אליו, כך גם בשבת הפרטי שבכל יום, שכל שאר שעות היום, עם היותם מרובים יותר בכמות, הרי הם רק הכנה להתכלית שלהם — זמן העסק בתורה ומצוות ותפלה. (ב) שבת הכללי של כל השנה — יום הכיפורים שנקרא "שבת שבתון"¹³, שביחס אליו הנה גם שבתות השנה הם בדוגמת ימי החול¹⁴, ועולים ונכללים בו¹⁵].

ובנוגע לענינו — הנה ביום הש"ק זה נכלל ועולה כו' חג הגאולה י"ט כסלו.

ב. הגאולה די"ט כסלו היא לא רק גאולה של איש פרטי (אפילו לא איש פרטי שהוא נשמה כללית של כלל ישראל), ולא רק ענין פרטי (אפילו לא ענין פרטי שנוגע לכו"כ ענינים), אלא כאמור לעיל¹⁶ שהגאולה די"ט כסלו היא בכל הענינים ובכל המקומות מלמעלה מעלה עד למטה מטה.

והענין בזה:

בי"ט כסלו נפעל הענין דהפצת פנימיות התורה¹⁷ (כמדובר לעיל¹⁶)

13) אחרי טז, לא. אמור כג, לב.

14) לקר"ת האזינו עב, ג.

15) ראה שם דרושי יוהכ"פ ע, ב.

16) שיחת י"ט כסלו סי"ט ואילך (לעיל

ע' 26). וש"נ.

17) ראה סה"ש תורת שלום ס"ע 112

ואילך.

8) תענית רפ"ד.

9) פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י מגילה ט,

א (ד"ה ויכל). ב"ר פ"י, ט. וראה גם תו"מ

שם.

10) ראה גם תו"מ חמ"א ריש ע' 178. וש"נ.

11) ראה תו"א שם ט, ריש ע"ב. לקר"ת שם.

12) פמ"א (נח, סע"א).

שאו הי' פס"ד מלמעלה שיכולים וצריכים לגלות ולהפיץ גם רזין דרזין דפנימיות התורה), שנקראת בזוהר¹⁸ בשם "נשמתא דאורייתא", הנשמה של גליא דתורה. והרי התורה היא נשמת כל העולם, שנברא "בשביל התורה"¹⁹. ומזה מובן, שכשם שכאשר נוסף אצל האדם דבר חידוש בנוגע לנשמתו, הרי זה נפעל בדרך ממילא גם בגופו — כך גם ע"י החידוש שנפעל בי"ט כסלו בפנימיות התורה, נפעל בדרך ממילא גם בכל העולם — ברוחניות העולם, ובמילא גם בגשמיות העולם.

וגם בנוגע להחידוש די"ט כסלו בשייכות לפנימיות התורה גופא — הרי החידוש הוא בהענין ד"פוצו מעינותיך חוצה", היינו, שפנימיות התורה תגיע באופן של הפצה בכל מקום, עד להחוצה היותר תחתון שאין חוצה למטה ממנו.

ג. ועפ"ז מובן מ"ש רבינו הזקן באגה"ק להרה"צ ר' לוי יצחק מבאָרדיטשוב²⁰, ש"הפלה ה' והגדיל לעשות בארץ והפליא והגדיל שמו הגדול והקדוש אשר נתגדל ונתקדש ברכים ובפרט בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך אשר גם בעיניהם יפלא הדבר .. וענו ואמרו .. מאת ה' היתה זאת כו":

לכאורה אינו מובן²¹: רבינו הזקן והרה"צ מבאָרדיטשוב — בודאי לא התרגשו במיוחד ("ניט דאָס האָט זיי דערנומען") מהעובדה שאינם יהודים התפעלו מהנס; וא"כ, מדוע מדגיש רבינו הזקן את העובדה "אשר גם בעיניהם יפלא הדבר"?

אך הענין הוא — שבזה ניתוסף ביאור בכללות החידוש די"ט כסלו בגילוי והפצת המעיינות חוצה עד למטה מטה ממש (שזהו חלק מזרכי החסידות — כידוע²² שי"ט כסלו הוא ר"ה לא רק ללימוד החסידות, אלא גם לדרכי החסידות — שהדרך היא באופן של המשכה עד למטה מטה), עד כדי כך, שנמשך ו"חודר" ("עס דערנעמט") אפילו אצל אומות העולם שמג' קליפות הטמאות!

ולכן: כשם שהגאולה התבטאה בהפס"ד למעלה להפיץ את מעיינות החסידות חוצה — כך גם הפס"ד עצמו הוצרך להיות באופן שיחודר גם בחוצה היותר תחתון, היינו, שגם אוה"ע הכירו והרגישו ("זיי האָבן דערהערט") את הפס"ד.

21) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 186 ואילך.

18) ח"ג קנב, א.

19) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ. וש"נ.

20) אג"ק שלו ס"ע רל ואילך. וש"נ.

22) ראה "היום יום" בסופו.

אלא, כיון שלא שייך שאינו־יהודי יכיר וירגיש פס"ד שלמעלה באופן גלוי, הרי זה נרגש אצלם באופן מקיף — ש"גם בעיניהם יפלא הדבר .. וענו ואמרו .. מאת ה' היתה זאת", אף שלא ידעו מה זה ועל מה זה.

וענין זה התחיל כבר בהיות רבינו הזקן במאסר — כידוע הסיפור²³ שכאשר הביאו את רבינו הזקן להמשרד ("קאנצעליאריע") שבו ישבו פקידים רבים, נגש רבינו הזקן אל החלון, והוציא את התפילין שלו והניח אותם, וכשהחזיר את פניו אל הפקידים, נפל על כולם מורא ופחד, עד כדי כך, שמי שישב לא ה' יכול לעמוד, ומי שעמד לא ה' יכול לישב! — ואמר הצ"צ, שזהו מה שאמרו רז"ל²⁴ על הפסוק²⁵ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", "אלו תפילין שבראש". ונמצא, שעוד בהיות רבינו הזקן במאסר פעל כבר ב"חוצה" דג' קליפות הטמאות.

ד. ונוסף לזה, הנה באגה"ק הנ"ל בענין הגאולה יש גם הוראה בעבודתינו — שהרי בודאי ה' רבינו הזקן זהיר ביותר מלדבר ועאכ"כ לכתוב דברים בטלים, ובודאי כתב אגה"ק הנ"ל בשביל כוונה ותכלית, ובפרט שאגה"ק זו באה גם בדפוס, שזהו לדורי דורות²⁶ — הרי בודאי שבכל ענין ובכל תיבה שבאגה"ק הנ"ל יש הוראות לכל הדורות.

וההוראה היא:

יש דין בהתחלת השולחן-ערוך (שזהו היסוד של כל ד' חלקי השו"ע הכוללים את כל חיי האדם): "לא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו".

ובענין זה מלמד רבינו הזקן, שאין להתבייש ולהתפעל (לא רק מפני יהודי שנמצא ב"חוצה" ולכן מלעיג עליו, אלא) אפילו מאומות העולם, ולא זו בלבד, אלא אדרבה — לפעול ולהשפיע עליהם, ע"ד המבואר באגה"ק הנ"ל, שגם בעיני כל השרים וכל העמים נתגדל ונתקדש שמו הגדול והקדוש.

ומובן, שבכדי לפעול ב"חוצה" — ולא רק על אומות העולם, אלא אפילו בכדי להשפיע על יהודים שהם בבחי' חוצה — צריך לפעול תחילה על ה"חוצה" שבעצמו, והיינו, שעבודתו תהי' ע"ד מ"ש אצל אברהם אבינו "עקב אשר שמע גו"²⁷, שיכיר וירגיש אלקות לא רק במוחו

23) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' שכב. 26) אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ב' ע' וש"נ. שפב.

24) ברכות ו, א. וש"נ. 27) תולדות כו, ה.

25) תבוא כח, יו"ד.

ולבו, אלא גם בעקבו²⁸, שכיון שאינו "כלי" לשכל והרגש כו'²⁹, הרי זה בבחי' "חוצה", ואז יוכל לפעול גם ב"חוצה" שמחוץ הימנו, ועד אפילו בנוגע לאומות העולם.

ה. והענין בזה — שבכדי לפעול גם על ה"חוצה", יש צורך בנתינת־כח מבחי' המעיינ (מעינותיך) דוקא:

מצד מדידה והגבלה — לא שייך שיהודי יפעל על אומות העולם, עד כדי כך, שהם יתחשבו בו כו', שהרי בני"י הם "המעט מכל העמים"³⁰, ואילו הגויים הם רבים וגדולים יותר, ואצל גויים — מתחשבים רק בכמות.

אמנם, במה דברים אמורים — כל זמן שקיום התומ"צ הוא ע"פ טבע; טבע של יהודי, טבע דקדושה, אבל, כיון שאצל היהודי ה"ז רק ע"פ טבע ובמדידה והגבלה, אזי נשאר גם הגוי בטבע שלו, שנוגע לו רק הכמות.

אבל כאשר קיום התומ"צ הוא מצד פנימיות הנשמה (שמתגלית ע"י פנימיות התורה, כידוע³¹ שסתים דאורייתא מגלה בחי' הסתים שבנשמה), אזי נעשה קיום התומ"צ באופן שלמעלה ממדידה והגבלה (שלכן אינו מביט על השעון שמורה שכבר נסתיים הזמן לעבודה פלונית; "ווי קומט פנימיות הנשמה צו אַ זייגער"³²), עד שמתבטלת מדידת והגבלת הגוף,

— וכידוע מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³³, שפעם כשאירעה שריפה בליובאָוויטש, ברח א' מן השריפה והתחבא במקום צר ביותר, ולאחרי כן (כשכיבו את השריפה, ושוב לא היתה סכנה), היו צריכים להרחיב את הפתח כדי שיוכלו להוציאו ממקום מחבואו. ולכאורה נשאלת השאלה: כיון שהפתח הי' צר ממדת גופו — כיצד הצליח מלכתחילה לעבור דרכו?! אך הענין הוא — שמצד הרצון להשאר בחיים, שנוגע בפנימיות הנשמה, נתבטלה הגבלת הגוף, כך שהבשר ועצמות הגשמיים נתכווצו, ועי"ז ניצלו חייו —

ופועל גם למעלה — שמתגלה בחי' סתים דקוב"ה³¹, בחי' אוא"ס

(28) ראה סה"ש תרצ"ט ריש ע' 345. ובכ"מ.

(32) = מה לפנימיות הנשמה ולשעון. וש"נ.

(29) ראה אבות דר"ג ספלא"א. (33) ראה אג"ק שלו ח"ד ע' ריא. סה"מ

(30) ואתחנן ז, ז. תרפ"ז ע' קסה. וראה גם תו"מ ח"ט ס"ע

(31) ראה לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. 334 ואילך. וש"נ.

שלמעלה מהשתלשלות, אשר, לגביו מתבטלים כל המדידות וההגבלות, ועי"ז נפעל גם על הגוי — שמטבעו מתחשב רק עם כמות — שנופל עליו פחד מפני היהודי.

וזהו דיוק לשון הכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך" — שבכדי ש"יראו ממך", שהגוי יתחשב ויתפעל מדבר שאינו גדול וחזק בכמות, שע"פ טבע אינו שייך אליו — הרי זה דוקא עי"ז ש"שם הוי' נקרא עליך", היינו, לא שם אלקים בגימטריא הטבע³⁴, שקשור עם כחות טבעיים (וכדאיתא בשו"ע³⁵ בכוננת שם אלקים "שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כולם", דהיינו כחות טבעיים כו'), אלא דוקא שם הוי', הי' הוה ויהי' כאחד³⁶, למעלה מהטבע ולמעלה מהשתלשלות, שמתגלה ע"י פנימיות הנשמה ופנימיות התורה.

ו. ועוד ענין בזה:

החידוש דיפוצו מעינותיך חוצה הוא — לא רק שהאור יהי' בגילוי כל כך עד שהחוצה יתבטל ממציאותו, כי אם, שגם בהחוצה, כפי שהוא מציאות של חוצה, תהי' הפצת המעינות.

וכן הוא בענין "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך" (שנעשה ע"י הפצת המעינות חוצה, כנ"ל) — שאין הכוונה שמצד גילוי שם הוי' שלמעלה מהטבע מתבטלת מציאות העולם ("אויס וועלט"), שהרי הוי' הוא מלשון מהוה³⁷, שמהוה את העולם, אלא שאעפ"כ מתבטלים כל המדידות וההגבלות של העולם, וניכר בעולם שהוא ית' הי' הוה ויהי' כאחד.

וכך הי' גם בגאולה די"ט כסלו:

הגאולה היתה אמנם בזמן הגלות, כאשר "אכתי עבדי אחשוורוש אנן"³⁸. ויתירה מזה: הסיבה לכך שבנ"י נמצאים בגלות היא מפני שחלמעלה שלחו אותם בגלות, והשביעו אותם "שלא יעלו ישראל בחומה"³⁹, שלא יצאו מהגלות בעצמם, אלא ימתינו עד שהקב"ה ישלח את משיח שיוציאם מהגלות. ומלבד הגלות הכללי, הי' רבינו הזקן בגלות

36) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהייה"א פ"ז (פב, א).

37) זהר ופרדס שם. תניא שם רפ"ד.

38) מגילה יד, א. וש"נ.

39) כתובות קיא, רע"א.

34) פרדס שי"ב פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו (ד"ה והמרגיל — קכא, ב).

של"ה פט, א. א. קפט, א. ועוד. תניא שעהייה"א רפ"ו. ובכ"מ.

35) אור"ח ס"ה.

אצל השרים והשופטים כו' (אפילו בעת הגאולה, ועאכו"כ בעת שבתו במאסר).

ואעפ"כ הכירו והרגישו השופטים, כל השרים וכל העמים (בדרך מקיף עכ"פ) את הפס"ד שלמעלה, ושיחררו את רבינו הזקן לחפשי, ועד שאפילו בעת שבתו במאסר נפל פחד עליהם — "ויראו ממך", כנ"ל.

ז. האמור לעיל בנוגע לבנ"י (שגם גופם וחלקם בעולם תלוי בנשמה, ולכן, כאשר יהודי מגלה את פנימיות נשמתו, אזי מתבטלים המדידות וההגבלות של טבע הגוף והעולם, ועד שנפעל גם על אומות העולם) — מצינו גם בנוגע לארץ ישראל, שבה בחר הקב"ה בשעה שבחר בישראל⁴⁰:

בנוגע לארץ ישראל איתא בגמרא⁴¹: "ארץ צבי כתיב⁴² בה, מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו (משהופשט הוא כוונן ואין יכול לחזור ולכסותו בו), אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עלי' רווחא", והיינו, שאין בה הגבלות, ובזמן שיושבין עלי' היא מתרחבת בגשמיות, ויכולה להכיל מספר גדול יותר של אנשים ואילנות כו', שלא בערך לגבי מה שיכולה להכיל מצד מדידת המקום.

וענין זה הוא לא רק בנוגע לזמן דלעתיד לבוא, שאז יהי' העולם בתכלית הזיכוך, אלא כבר הי' לעולמים, ולא רק בזמן בית ראשון, אלא אפילו בזמן בית שני (אודותיו מדובר במאמר הגמרא הנ"ל), דאף שבנ"י לא היו אז במעמד ומצב ד"עושין רצונו של מקום" בשלימות, מ"מ, כיון שהי' אז ביהמ"ק שבו הי' גילוי אלקות (כמו ה"עשרה נסים"⁴³ שהיו בכל יום בביהמ"ק, גם בזמן בית שני), הרי זה פעל גם על ארץ ישראל הגשמית, שנתבטלו ממנה המדידות וההגבלות.

וארץ ישראל היא דוגמא על בנ"י — שגם עניניהם הגשמיים תלויים בנשמה ואלקות:

כאשר ניתוסף אצל יהודי בגילוי נשמתו — ניתוסף אצלו גם בגשמיות (וכאשר חסר בעבודתו ברוחניות — נחסר גם בגשמיות), כמו הצבי, שכאשר ניתוסף בבשרו, שזוהי פנימיותו, אזי ניתוסף גם בעורו, שזוהי חיצוניותו.

וכל זה הוא מפני שבנ"י הם "גוי אחד בארץ"⁴⁴, שענינם הוא

42) דניאל יא, טז-מא.
43) אבות פ"ה מ"ה.
44) שמואל-ב ז, כג. ועוד.

40) ראה שמו"ר ספ"ז. תנחומא ראה ח.
41) גיטין נז, א (ובפרש"י). וראה גם כתובות קיב, א.

להמשיך ולגלות בחי' "אחד" גם בארץ⁴⁵, שגם בענינים הארציים יהי' ניכר ומתגלה הוי' אחד.

* * *

ח. דובר לעיל⁴⁶ אודות אגה"ק שכתב רבינו הזקן בבואו מפטרבורג²⁰ שבה מזכיר כמה מעלות אודות יום גאולתו: "יום יט כסלו, יום ג' שהוכפל בו כי טוב, יום הילולא רבא של רבינו הקדוש נ"ע", היינו, מעלת היום בחודש, י"ט כסלו, יום ההילולא של המגיד⁴⁷, וגם מעלת היום בשבוע, יום ג' שהוכפל בו כי טוב — דלכאורה, הי' לו להזכיר גם שהי' זה ביום שלישי דפ' וישב, שהרי בודאי שגם פרשת היום בתורה שייכת לגאולה, וכידוע דברי רבינו הזקן⁴⁸ שהמאורעות שבכל זמן שייכים לפרשה שקורין בתורה באותו זמן.

[ולהעיר, שהן אמת שגם מעלת היום בשבוע אינה ענין עיקרי, כדמוכח ממכתב רבינו הזקן להרה"צ ר' ברוך ממזיבז⁴⁹ — שמזה שנכתב בקיצור לשון מובן שכולל את הענינים העיקריים — ש"ביום פטירת רבינו הגדול המגיד .. יצאתי לחפשי" (ומוסיף גם "כשקריתי בתלים פסוק פדה בשלום נפשי כו"), ואינו מזכיר ע"ד הקביעות ביום ג' שהוכפל בו כי טוב (אף שאמירת הפסוק "פדה בשלום נפשי" קשורה עם יום השלישי בשבוע — כאשר אומרים תהלים בשופי, כפי שנחלק לימי השבוע⁵⁰); אבל אעפ"כ, כיון שבמכתב דידן מוסיף ומזכיר גם מעלת הקביעות בימי השבוע (אף שאין זה ענין עיקרי) — הי' לו להוסיף ולהזכיר גם ע"ד פרשת השבוע].

ואע"פ שבפרשה זו מדובר אודות מכירת יוסף, שבגילוי הרי זה ענין שהוא היפך הגאולה — הרי לאמיתו של דבר, "אלקים חשבה לטובה גוי"⁵¹, בכדי שיהי' "לפליטה גדולה"⁵², "להחיות עם רב"⁵¹.

ואע"פ שהטובה בפועל למטה באה רק לאחרי זמן, ואילו בפרשה זו מסופר רק אודות הענינים הבלתי-רצויים, מ"מ, כיון ש"אלקים חשבה

<p>(48) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).</p> <p>(49) אג"ק שם ע' צט.</p> <p>(50) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תעג ואילך. וש"נ.</p> <p>(51) ויחי נ, כ.</p> <p>(52) ויגש מה, ז.</p>	<p>(45) ראה תניא אגה"ק רס"ט. תו"א פרשתנו כז, סע"ד. ובכ"מ.</p> <p>(46) שיחת י"ט כסלו סי"ב ואילך (לעיל ע' 19 ואילך).</p> <p>(47) שענין זה שייך לי"ט כסלו, ולא ליום ג' שהוכפל בו כי טוב (שבו חל יום ההילולא) — שהרי יום ההילולא אינו קשור עם ימי השבוע, אלא עם ימי החודש.</p>
---	--

ל"טובה" מיד בתחילת המכירה, הנה מצד למעלה נפעל כבר הענין, כי למעלה אין כח חסר פועל⁵³, ובפרט ש"אלקים חשבה לטובה", ומחשבתו של הקב"ה חשיב מעשה.

אלא כיון שבגילוי מדברת הפרשה אודות ענין שהוא היפך הגאולה, לכן לא הזכיר זאת רבינו הזקן באגה"ק שלו.

ט. ויש להוסיף בזה, שכיון שכל עניני התורה הם בדיוק לכל פרטיהם, הנה השייכות של פרשת השבוע לגאולת רבינו הזקן היא לא רק בגלל שהפרשה בכללותה מדברת אודות ענין שבפנימיותו הוא טוב, אלא השייכות היא גם באופן התגלות הטובה:

הענין ש"אלקים חשבה לטובה" — בא תחילה בהעלם בענין הבלתי־רצוי דמכירת יוסף למצרים, ודוקא עי"ז באה הטובה (שהרי ע"פ טבע היתה זו הדרך היחידה שיוסף יבוא למצרים ויכין שם את הטובה העתידה לבוא), והיינו, שהענין הבלתי־רצוי גופא נתהפך לטוב.

ולהעיר גם ממאמר רז"ל⁵⁴ על הפסוק⁵⁵ "ויוסף הורד מצרימה", "אל תיקרי הורד אלא הוריד, שהוריד איצטגניני פרעה מגדולתן" (אף שהיו גדולים בחכמה, כמובן מ"ש⁵⁶ "ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים"), וכן פירשו ש"הורד" הוא מלשון רדי' וממשלה⁵⁷, ששלט על מצרים; וכל זה — למרות שהפירוש הפשוט שבפסוק (שנשאר בתקפו גם לאחרי דרשת חז"ל, כידוע הכלל⁵⁸ בענין "אל תקרי", ששני הפירושים אמת) הו"ע של ירידה אצל יוסף. והיינו, שהענין הבלתי־רצוי גופא נהפך לטוב.

ועוד זאת, שהתוצאה הטובה באה ע"י עבודתו של יוסף במס"נ:

האפשרות לירידת יוסף מצרימה היתה עי"ז שיוסף קיים רצון אביו לילך לראות את שלום אחיו, למרות שידע שהולך למקום סכנה, כדאיתא במדרש⁵⁹ שאמר יוסף לאביו "יודע אני כי שונאים אותי, ואפילו יהרגוני איני חוזר דבורך ריקם".

זח"א קכה, סע"א.

(57) ב"ר פפ"ו, ב.

(58) ראה ס' הליכות אלי ס"ג. וראה גם

לקו"ש חכ"א ע' 24 הערה 27. וש"נ.

(59) מדרש אגדה — הובא בתו"ש פרשתנו

לו, יג (אות צז). וראה גם ב"ר פפ"ד, יג.

(53) ראה פרדס שי"א פ"ג. הובא ונת'

בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"א

(דרמ"צ נח, א). ובכ"מ.

(54) סוטה יג, ב.

(55) פרשתנו לט, א.

(56) מלכ"א ה, יו"ד ובמפרשים. וראה

ולכאורה אינו מובן⁶⁰: שמירת הנפש (זהירות מענין שיש בו סכנת נפשות) הו"ע שנכלל בציווי "אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש"⁶¹, ואילו כיבוד אב ואם הוא מהמצוות שנצטוו במרה⁶², ואפילו לאחרי מ"ת, הרי אין זה מהמצוות שעליהם נאמר "יעבור ואל יהרג"⁶³. וא"כ, איך הי' יכול יוסף להעמיד את עצמו בסכנת נפשות בשביל כיבוד אביו?!

אך הענין הוא — שהנהגת יוסף לקיים מצות אביו היתה מתוך מס"נ, ללא חשבונות; כיון שזוהי הכוונה העליונה⁶⁴, כנ"ל ש"אלקים חשבה לטובה גו", הרי למרות שזהו דבר הכרוך בצער ויסורים כו', הן בנוגע ליוסף, והן בנוגע ליעקב, שמאן להתנחם במשך כ"ב שנה⁶⁵ — כדאי הדבר כדי להשלים את הכוונה העליונה.

ונמצא, שע"י הנהגת יוסף מתוך מס"נ, ללא חשבונות, פעל את התוצאה ד"אלקים חשבה לטובה".

וכך הי' גם בגאולת רבינו הזקן⁶⁶:

נצחון הגאולה בא ע"י קדימת המאסר דוקא; ע"י המאסר והיסורים של רבינו הזקן בא העילוי דיפוצו מעינותיך חוצה, וכידוע⁶⁷ שהפצת החסידות ברבים ובהפלגה התחילה בעיקר לאחרי פטרבורג. וגם: ע"ז שרבינו הזקן "הורד" למאסר, פעל הורדה ("הוריד") בממשלת המדינה, שהיא בעצמה נתנה פקודה שמתור להפיץ את מעיינות החסידות חוצה. ועוד זאת, שהשינוי ממאסר לנצחון וגאולה בא ע"י עבודתו של רבינו הזקן במס"נ, למעלה מחשבונות:

ידוע⁶⁷ שכל ענין המאסר הי' "בהסכם רבינו הגדול", ולולי זאת, לא היו אנשי המלוכה יכולים לאסרו, כיון שלא נחשבו בעיניו כו', וכדמוכח מהסיפור שאופני העגלה נשברו בערב שבת (אפילו לא בשבת, אלא בערב שבת, מצד ההכנה לשבת), בגלל שרבינו הזקן לא רצה להמשיך בניסיעה.

ולכאורה אינו מובן: היתכן שהעמיד את עצמו בסכנה? — אך הענין הוא, שעשה זאת ללא חשבונות, כדי למלא רצון אביו שבשמים; בידעו שרצון העליון הוא שתתגלה תורת החסידות, ובאופן של פנימיות⁶⁸ — מסר נפשו על זה, ללא חשבונות, למעלה מטו"ד.

60 ראה גם לקו"ש חל"ה ע' 170 ואילך.

61 נח ט, ה. וראה ב"ק צא, ב.

62 סנהדרין נו, ב.

63 שם עד, א.

64 ראה גם זח"א קפד, א.

65 פרשתנו לו, לד-לה ובפרש"י.

66 ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 194 ואילך.

67 ראה לקו"ד ח"א לו, סע"ב ואילך.

68 ראה שם כט, א.

וע"י עבודתו במס"נ, שבאה מצד עצמות הנשמה, שע"ז מגיעים בבחי' העצמות — הרי מצד עצמות, נמנע הנמנעות⁶⁹, בטלים כל ההגבלות, כך, שתמורת המאסר נעשה נצחון וגאולה, וניתוסף יותר בהפצת המעיינות חוצה.

י. אך עדיין אינו מובן:

הן אמת שרבינו הזקן אינו מפרש באגה"ק את השייכות ליום שלישי דפרשת וישב, כיון שבגלוי מדובר בפרשה אודות ענין בלתי־רצוי, אבל אעפ"כ, כיון שבפנימיות הרי זה ענין טוב ("אלקים חשבה לטובה גוי", וכן"ל שכן הוא גם בנוגע למאסר של רבינו הזקן), ה"י רבינו הזקן צריך להזכיר באגה"ק עכ"פ ברמז גם את השייכות לפרשת השבוע?

ויש לומר, שאכן נרמז באגה"ק שהגאולה באה ע"י עבודתו מתוך מסירת נפש (כדלקמן), וזוהי סיבה נוספת שכתב זאת רק ברמז (נוסף לכך שגם ענין הגאולה שבפרשה הוא רק ברמז), דכיון שזהו ענין שנעשה ע"י עבודתו, לא רצה לכתוב בפירוש ענין הקשור עם שבח עצמו (אבל לאידך גיסא, להיותו איש אמת, צריך לכתוב את הענין לאמיתתו, ולכן כתב זאת ברמז עכ"פ).

יא. ויובן בהקדם דיוק נוסף במכתב רבינו הזקן — שכופל תיבת "יום" ד' פעמים: "יום אשר עשה ה' לנו, יום יט כסלו, יום ג' שהוכפל בו כי טוב, יום הילולא רבא של רבינו הקדוש נ"ע" — אף שהי' יכול לכתוב תיבת "יום" פעם אחת בלבד: "יום אשר עשה ה' לנו, יט כסלו, ג' שהוכפל בו כי טוב, הילולא רבא של רבינו הקדוש נ"ע", והרי בודאי לא היתה אצל רבינו הזקן שפתי־ח"ו.

ועכצ"ל, שבכתבו תיבת "יום" ד' פעמים מרמז רבינו הזקן ד' ענינים שונים⁷⁰. וע"ד שמצינו בנוגע לכפל לשון "היום" גבי שבת: "תלתא היום — למנין שלש סעודות בא"⁷¹.

וכשם שבנוגע לג' הסעודות דשבת העיקר היא הסעודה הראשונה (שבה ישנו עיקר החיוב דקידוש⁷²) שלמדים מתיבת "היום" הראשונה, ושאר הסעודות הם בדרך הוספה — כך גם בנוגע לד"פ "היום"

69) ראה שו"ת הרשב"א ח"א סתי"ח. (לעיל ע' 46 ואילך).

הובא ונת' בס' החקירה להצ"צ לד, ב ואילך. 71) שבת קיז, סע"ב ובפרש"י.

סה"מ תרע"ח ע' תכ. ועוד. 72) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרע"א ס"ח.

70) לשלימות הענין — ראה גם בהמאמר וש"נ.

שבאגה"ק הנ"ל, העיקר הוא ה"יום" הראשון: "זה היום עשה ה' לנו", ושאר הענינים ד"יום" הם בדרך הוספה.

וכמובן בפשטות, ש"זה היום עשה ה' לנו" קאי על ענין הגאולה שנתחדש ביום זה, ואילו שאר ג' הענינים היו כבר לפני: "יום יט כסלו" — מאז שהלל קבע וסידר חשבון עיבור השנים והחדשים; "יום ג' שהוכפל בו כי טוב" — מששת ימי בראשית; ו"יום הילולא רבא של רבינו הקדוש נ"ע" — משנת תקל"ג, כ"ו שנה לפני זה.

אלא, ע"פ מאמר רו"ל⁷³ "מגלגלין זכות ליום זכאי", מזכיר רבינו הזקן ש"זה היום (ש)עשה ה' לנו" יש לו עוד ג' זכויות ומעלות. אבל מובן, שהעיקר הוא (לא ה"יום זכאי", כי אם) "הזכות", אלא שמגלגלין את הזכות ליום זכאי, שע"ז נעשית הגדלה והוספה בהזכות.

יב. ובכן: בנוגע לגאולה עצמה — כותב רבינו הזקן "זה היום עשה ה' לנו".

ויש לומר בביאור דיוק לשון רבינו הזקן "זה היום עשה ה' לנו" (ולא "עשה ה'" סתם) — שכוונתו בזה לרמז שענין הגאולה לא הי' באופן של "נהמא דכיסופא"⁷⁴, בגלל ה"יומין זכאין", אלא זהו ענין ש"עשה ה' לנו" — בגלל מעשינו ועבודתינו (כהכלל בכל עניני קדושה, שאינם באים "חנם"⁷⁵, אלא ע"י עבודה דוקא), כאמור לעיל (ס"ט), שהגאולה באה ע"י עבודתו של רבינו לגלות פנימיות התורה מתוך מס"נ.

ויש לבאר גם בדיוק הלשון "עשה ה' (לנו)" — כפירוש הצ"צ⁷⁶ ש"עשי" הוא מלשון כפי, כמו "מעשין על הצדקה"⁷⁷, והיינו, שעבודת המס"נ של רבינו הזקן ("לנו") פעלה ענין של כפי' כביכול למעלה, ליתן רשות ופקודה לגלות רזין דאורייתא, אע"פ שמצד סדר השתלשלות אין נתינת מקום לכך⁷⁸, שהרי מצד סדר השתלשלות הרצון הוא שרזין דאורייתא ישארו בהעלם, ורק ע"י המס"נ של רבינו הזקן נפעל שינוי הרצון, ונעשה רצון חדש למעלה לגלות גם רזין דאורייתא.

וכמובן גם מהמשל הידוע⁷⁹ אודות האבן היקרה שבכתר המלך,

תשנ"ג)) ע' תשיז. וראה גם לקו"ת בחוקותי מח, א. ובכ"מ.

77) ראה ב"י לטויו"ד סרמ"ח.

78) ראה גם תר"מ שם ע' 294. וש"נ.

79) "התמים" ח"ב ע' מט. אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ג ע' שכו ואילך. ועוד.

73) תענית כט, א. וש"נ.

74) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת

צו ז, ריש ע"ד. ובכ"מ.

75) ראה ספרי ופרש"י בהעלותך יא, ה.

וראה גם תר"מ חמ"א ע' 242.

76) ראה אוה"ת ויקרא (כרך ב) הוצאת

שבה תלוי כל ענין המלוכה, עד להתנשאות עצמית כו', ואעפ"כ, נעשה שינוי רצון אצל המלך, שמסכים על כתישת האבן כו', כיון שזהו נוגע לחייו של בן המלך, אע"פ שרק טיפה אחת תיכנס לפיו, וכל השאר ילך לאיבוד!

ויש להוסיף, שענין זה (שהגאולה באה ע"י עבודתו של רבינו הזקן, "עשה ה' לנו") נרמז גם במ"ש רבינו הזקן שהגאולה היתה "כשקריתי בס' תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי" — ע"פ המבואר באגה"ק⁸⁰ שהענין ד"פדה בשלום נפשי" קשור עם "עבודת הצדקה", ש"היא שעמדה לנו לפדות חיי נפשנו כו".

יג. וההוראה מזה לכל אחד ואחד היא:

הענין העיקרי ד"ט כסלו הוא — "לנו", מה שנעשה ע"י מעשינו ועבודתנו דוקא; זהו אמנם יום זכאי — י"ט כסלו, יום השלישי שהוכפל בו כי טוב, יום הילולא של המגיד, וגם יום הגאולה של רבינו הזקן, אבל העיקר הוא — "לנו", עבודתו של כל אחד.

לא די בכך שמגיע להתוועדות, אומר "לחיים", מנגן ורוקד, בגלל שזהו "יום זכאי", אלא יש צורך בעבודה ויגיעה דוקא, וכדברי רבותינו נשיאינו בנוגע לדרך ושיטת חסידות חב"ד⁸¹ — שאין לסמוך על הרבי, בידעו בבירור שהרבי מבין ומשיג כו', אלא כל אחד צריך להתייגע בעצמו להבין ולהשיג כו', ובאופן שמההשגה במוח יבוא גם ה"בכין" ובפועל ממש⁸².

ובכל זה צריכה להיות יגיעה במס"נ, "אפס קצהו ושמץ מנהו"⁸³ מהמס"נ של רבינו הזקן, שלהיותו ה"נשיא" שלו, ה"ה נותן לו כח בעבודתו, וסולל עבורו את הדרך, וכפי שמצינו באברהם אבינו שהקב"ה אמר לו "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה גו"⁸⁴, "כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו"⁸⁵, אבל זוהי רק נתינת כח, ולאח"ז יש צורך בעבודה שלו — לצאת למלחמה עם אומות העולם כדי לכבוש את הארץ.

וכאשר מתייגעים בתורתו של רבינו הזקן (והנשיאים שלאחריו) בכדי להבין כו', ובאופן שיומשך ב"בכין" ובפועל ממש — אזי "לוקחים" את

(83) לשון אדה"ז בתניא פמ"ד (סג, א).

(84) לך לך יג, יז.

(85) ב"ב ק, א.

(80) סוס"ד.

(81) ראה לקו"ד שם קמא, ב.

(82) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 44 ואילך.

העצמיות שלו, שהכניס אותה בתורתו⁸⁶, ועד שיש מעלה בתלמיד גם לגבי
בן⁸⁷.

ובפרט עתה, לאחרי הסתלקות רבינו הזקן — כפי שכבר כתב
רבינו הזקן באגה"ק סי' ז"ך וביאורה, בביאור מאמר הזהר⁸⁸ "צדיקא
דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", ע"פ מארז"ל⁸⁹ ד"שבק
חיים לכל חי", שלאחרי ההסתלקות, שנתבטלו הגבלות הגוף, "נקל מאד
לתלמידו לקבל חלקם מבחי' רוח רבם העצמות כו'" — הרי בודאי יש
כח לכל אחד שע"י יגיעתו במס"נ יצליח בעבודתו, וכהפס"ד למעלה⁹⁰,
שבגלל המס"נ של רבינו הזקן, הנה בכל ענין של תורה יראת שמים
ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה.

* * *

יד. מאמר (כעין שיחה) ד"ה יום אשר עשה הוי' לנו.

* * *

טו. ע"פ המדובר לעיל⁹¹ שכ"ק מו"ח אדמו"ר הי' נוהג להשתתף
בחלוקת הש"ס בלימוד מסכת סנהדרין, הרי ע"פ הסדר שחלוקת הש"ס
נערכת ב"ט כסלו, מובן, שגם סיום מסכת סנהדרין בחלוקת הש"ס שייך
לי"ט כסלו.

והענין בזה:

בסיום מסכת סנהדרין מדובר אודות דיני עיר הנדחת, וגם בהתחלת
המסכת נזכר ש"אין עושין עיר הנדחת אלא כו".
ובדיני עיר הנדחת יש ב' קצוות הפכיים:

מחד גיסא — מדובר אודות חטא של עבודה זרה, היפך כל התורה
כולה⁹². ולא עוד אלא שגם לאחרי שמזהירים אותם ומתרים בהם
שיענישום בעונש מיתה (והם יודעים שב"ד יקיימו זאת בפועל, שהרי
מדובר בזמן שיד ישראל תקיפה), כולל גם שיענישו אפילו את הטף,
הילדים הקטנים, שמטבע האדם הם חביבים אצלו יותר מגופו — הנה
גם זה לא פועל עליהם, והם עומדים באולתם⁹³.

(90) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד

ריש ע' רסה.

(91) שיחת י"ט כסלו סכ"ד (לעיל ע' 31).

(92) ראה נדרים כה, א. וש"נ.

(93) ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"ד ה"ו.

(86) ראה לקו"ש חל"ב ע' 23. וש"נ.

(87) ראה לקו"ת ויקרא ו, רע"א. ובכ"מ.

(88) ח"ג ע"א, ב.

(89) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 367.

הערה 75. ועוד.

ולאידך גיסא — "אין עושיין עיר הנדחת אלא ע"פ ב"ד של שבעים ואחד"⁹⁴, שהם סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו⁹⁵, ע"ד וכדוגמת שבעים הזקנים "ומשה על גביהן"⁹⁴, והרי מדריגת משה היא המדריגה היותר נעלית שבנבראים (שהרי בסוג המדבר גופא — שהוא היותר נעלה מכל ד' הסוגים דצח"מ — נחשב משה למבחר מין האנושי⁹⁶).

ובענין זה ישנו החיבור של הקצה היותר עליון עם הקצה היותר תחתון — שדורשים מב"ד לצאת ממקומם בלשכת הגזית, אף שאז מתבטל כל ענין הסנהדרין (שאין יכולים לדון דיני נפשות)⁹⁷, וכל זה למה — בשביל יהודי שנמצא בקצה התחתון ביותר, עד שעלול לעבוד ע"ז אפילו לאחרי ההתראה!

וזוהי השייכות ל"ט כסלו — כי, הפעולה הנ"ל שנדרשת מב"ד, היא בדוגמת הנהגת רבינו הזקן, שאף שלא רצה לצאת מהמאסר, בגלל שאז היו אצלו גילויים נעלים ביותר⁹⁸, מ"מ, מסר נפשו כדי לעשות טובה ליהודי בענינים פשוטים, וכמו כללות הענין דיפוצו מעינותיך חוצה — שצריך לצאת ולפעול גם ב"חוצה", עד למעמד ומצב שצריך לשלול את המציאות של עיר הנדחת, שזהו"ע של עבודה זרה.

וכאמור לעיל⁹⁸ בפירוש דברי הגמרא⁹⁹ "עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולמה נכתבה, דרוש וקבל שכר" — שע"י הלימוד ("דרוש") של הסנהדרין, שממלאים את תפקידם "לקשור חבלים של ברזל במתניהם כו' ויחזרו בכל עיירות ישראל כו'"¹⁰⁰ ללמדם דיני התורה, אזי זוכים ל"קבל שכר" — שכל המציאות של עיר הנדחת שהו"ע של ע"ז (ולא רק בגסות, אלא גם בדקות, כמבואר בתניא¹⁰¹ שכל עבירה הו"ע של ע"ז, ואין זה אלא מצד רוח שטות דקליפה כו', כמו חטא ע"ז של עיר הנדחת, שלא הי' לו מקום בשכל, שהרי ידעו שיענישו אותם כו', כנ"ל) "לא עתידה להיות".

ועפ"ז יש להוסיף בהשייכות ל"ט כסלו, כי, "דרוש" מורה על הטוב טעם והעריבות שבתורה, שזהו ענינה של תורת החסידות (שנתגלתה ב"ט כסלו), לבאר את הטוב טעם והעריבות של אלקות, תורה ומצוות, כך, שאין צורך לעסוק ב"סור מרע", להתבונן איך ש"רע ומר עזבך את

ספי"ד.

94) סנהדרין ב, א (במשנה).

98) שיחה הנ"ל סכ"ח (לעיל ע' 33 ואילך).

95) רמב"ם הל' סנהדרין רפ"ד.

99) שם ע"א, א.

96) פיהמ"ש להרמב"ם סנהדרין פ"י יסוד

100) תרבא"ר פ"א.

ז.

101) פכ"ד.

97) שם מא, סע"א. וש"נ. רמב"ם שם

ה"י¹⁰², אלא רק ב"עשה טוב", ובדרך ממילא אין לו שייכות לרע מלכתחילה.

טז. ויש להוסיף ולבאר גם בנוגע לדברי הגמרא⁹⁹ "בית המנוגע לא הי' ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר":

ובהקדים מה ששאלו על האמור לעיל שה"שכר" על הלימוד ("דרוש") של הסנהדרין בענין עיר הנדחת הוא ש"לא עתידה להיות" — שלכאורה, ביאור זה שייך בנוגע לענין של חטא, כמו עיר הנדחת, וכן בן סורר ומורה, שגם על זה אמרו ש"לא הי' ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר"; אבל לא בנוגע ל"בית המנוגע"?

והביאור בזה — בפשטות — שהרי אמרו חז"ל¹⁰³ שנגעי בתים הם בגלל חטא לשון הרע, וא"כ, הרי הלימוד ("דרוש") בענינים אלו פועל שלילת החטא, ובמילא נשלל גם העונש, כך, ש"בית המנוגע .. לא עתיד להיות".

יז. ומזה למדים הוראה נוספת:

סדר עונש הנגעים על חטא לשון הרע הוא — "שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית, אם עמד ברשעו .. משתנין כלי העזר שבביתו שהוא יושב ושוכב עליהן .. ואם עמד ברשעו משתנין הבגדים שעליו .. ואם עמד ברשעו .. משתנה עורו ויצטרע וכו'"¹⁰⁴.

[וענין זה מתאים גם עם המבואר בחסידות¹⁰⁵ בענין צרכי האדם: אויר, מזון, לבוש ובית — שהצורך בבית הוא פחות מאשר הצורך בלבושים, והצורך בלבושים הוא פחות מאשר הצורך במזון ואויר. ולכן, תחילת העונש הוא בענין הבית, שהצורך שבו הוא היותר פחות, ורק לאח"ז בא גם העונש בנוגע לבגדים (אבל לא בנוגע למזון כו)].

ומזה מובן, שהחטא שבגללו בא העונש דבית המנוגע, אינו חמור כ"כ. ואעפ"כ, מוטל התפקיד על רועי ישראל, שהם בדוגמת הסנהדרין, לפעול על בני"ש לא יהי' אצלם אפילו חטא היותר קל, שלא תהי' לו נתינת מקום כלל — "לא הי' ולא עתיד להיות".

יח. וענין זה מהוה הוראה לרועי ישראל שבכל דור ודור, ובלשון

(104) רמב"ם סוף הל' טומאת צרעת.

(105) ראה לקו"ת ברכה צח, סע"ד ואילן.

ובכ"מ.

(102) ירמ"י ב, יט.

(103) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 72

הערה 34.

רבינו הזקן בתניא¹⁰⁶: "ראשי אלפי ישראל", "הצדיקים והחכמים ראשי בני ישראל שבדורם" — שאין להם להבדל לעצמם, אלא חובתם וזכותם להתמסר לצאן מרעיתם, כל אחד מישראל, כולל גם יהודי שאפילו לאחרי התראה עלול לעבוד ע"ז, להעלות אותו לדרגא כזו שלא יהי' שייך אפילו לחטא היותר קל.

והנהגה זו — שהיא בדוגמת הענין ד"מתפלל¹⁰⁷ עם הציבור¹⁰⁸ — תביא את קיום היעוד "פדאני לי ולבני מבין אומות העולם"¹⁰⁷, בגאולה דלעתיד לבוא, וכמובא בסיום המאמר די"ט כסלו¹⁰⁹, שתהי' "ע"י מדת הרחמים, כמ"ש ברחמים¹¹⁰ גדולים אקבצך, ופדויי¹¹¹ ה' גו' ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם".

* * *

יט. הביאור בפירוש רש"י ריש פרשתנו, "וישב יעקב וגו"¹¹², "אחר שכתב לך ישובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה שלא היו ספונים וחשובים לפרש .. פירש לך ישובי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה .. לפי שהם חשובים לפני המקום להאריך בהם. וכן אתה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נח .. וכן בעשרה דורות שמנח ועד אברהם .. משל למרגלית שנפלה בין החול .. ומשמצאה הוא משליך את הצרורות מידי

(א) הפסוק "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" — מיותר, שהרי כבר נאמר (וישלח לה, כז) "ויבוא יעקב אל יצחק אביו גו". (ב) מהו דיוק הלשון "וישב יעקב", בוא"ו המוסף, בהמשך לפרשה הקודמת — בה בשעה שאין שייכים זל"ז, שהרי בסוף הפרשה הקודמת מסופר אודות אלופי עשו, והמלכים אשר מלכו בארץ אדום? ומבאר רש"י, ש"וישב יעקב" בא בהמשך להמסופר אודות תולדות יעקב לפני "ואלה תולדות עשו", אלא כיון שהכתוב הפסיק בסיפור "ישובי עשו ותולדותיו", חוזר עוה"פ "וישב יעקב", וממשיך בסיפור "ישובי יעקב ותולדותיו". ובדרך אגב מבאר הטעם ש"ישובי עשו ותולדותיו" נכתבו "בדרך קצרה" — שלא היו ספונים וחשובים לפרש", ואילו "ישובי יעקב ותולדותיו" נכתבו "בדרך ארוכה" — "לפי שהם חשובים לפני המקום להאריך בהם".

(106) פ"ב.

(107) ברכות ח, רע"א.

(108) ראה שיחת י"ט כסלו ס"ו (לעיל ע' 13 ואילך).

(109) סד"ה פדה בשלום תרל"ב י"ל בקונטרס בפ"ע כ' כסלו שנה זו (ולאח"ז בסה"מ תרל"ב ח"א ע' ט). וכ"ה בסד"ה זה שנאמר בי"ט כסלו (לעיל ע' 9).

(110) ישע"י נד, ז.

(111) שם לה, יו"ד. נא, יא.

(112) לתרץ הקושי בפשוטו של מקרא*:

(* כמדובר כפ"פ שענינו של רש"י לפרש פשוטו של מקרא, ובלשון הרשב"ם בריש פרשתנו: "רבינו שלמה אבי אמי מאיר עיני גולה שפירש תורה נביאים וכתובים נתן לב לפרש פשוטו של מקרא", ומוסיף, "ואף אני .. נתווכחתי עמו ולפניו כו").

כו" — שהתכלית דישובי יעקב היא גם בשביל העבודה בישובי עשו, לברר מהם הניצוצות דתהו שלמעלה מתיקון, אף שמצד עצמם אין להם חשיבות כלל¹¹³; וענינו בעבודה, שההתעסקות בדברים הגשמיים היא רק בשביל בירור הניצוצות¹¹⁴ (ובב' אופנים: הבירור דנח — שיהי' העולם כתיקונו, והבירור דאברהם — לפעול גילוי אלקות בעולם), ואילו הדברים הגשמיים עצמם אין להם חשיבות כלל¹¹⁵, בדוגמת חול וצרוות — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹¹⁶ בלקו"ש חט"ו ע' 302 ואילך.

הגרגירים, ובלבד שישאר מציאות בפני עצמו. ומזה מוכן, שהניצוץ שבו, שנפל למטה ביותר, ה"ה נעלה ביותר, ולכן, ע"י בירורו, ניתוסף בנשמה עילוי גדול ביותר.

(115) וע"ד משנת"ל (שיחת י"ט כסלו סכ"ב (לעיל ס"ע 28 ואילך). וש"ג) בדברי המדרש (פדר"א רפל"ג) "וכי יצחק זרע דגן ח"ו, אלא .. זרעו לכם לצדקה" — שה"דגן" הגשמי מצד עצמו לא היתה לו חשיבות כלל. (116) בשילוב שיחת י"ט כסלו תש"ל.

(113) ולהעיר מהמבואר במדרש (ב"ר פע"ו, ב) שהסיבה שיעקב התיירא מעשו היא — לא בגלל ריבוי החיילים כו', אלא מפני שקיים מצות כיבוד אב ואם.

(114) ואז נעשה גם הבירור ד"חול" שלמטה מ"צרוות", שכל גרגיר הוא בבחי' יש לעצמו, בפירוד משאר הגרגירים, ואף שאינו אלא נקודה קטנה ביותר, הנה מצד תוקף הישות שלו, ה"ה מוותר על ההוספה שהיתה יכולה להיות ע"י הצירוף והחיבור עם שאר